

УДК 347.73:342.722:27-42

DOI <https://doi.org/https://doi.org/10.31392/cult.alm.2026.2.35>**Мащенко Ольга Вікторівна,***доктор юридичних наук, професор, магістр богослов'я,
перший проректор**Класичного приватного університету
orcid.org/0000-0003-3897-6845
Pokataeva.Olga1978@gmail.com***Семенюк Ігор Валентинович,***кандидат філософських наук, доктор практичного богослов'я
доцент кафедри богослов'я та гуманітарних дисциплін**Класичного приватного університету
старший пастор ЦХВС «Надія покоління»
orcid.org/0000-0001-5833-0588
igori.semenyuk@gmail.com*

ТРАНСФОРМАЦІЯ КОНЦЕПТУ РІВНОСТІ В ОПОДАТКУВАННІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ БІБЛІЙНИХ ТЕКСТІВ ТА ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

У статті здійснюється комплексне міждисциплінарне дослідження змісту та еволюції принципу рівності усіх платників податків перед законом, а також недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації. Актуальність роботи обумовлена необхідністю пошуку фундаментальних ціннісних орієнтирів для реформування податкової системи України в умовах правової трансформації. Авторами проведено паралелі між сучасними нормативно-правовими конструкціями та аксіологічними засадами християнської етики, що дозволило виявити генетичне коріння ідей справедливості та неупередженості у фінансових правовідносинах.

У межах дослідження проаналізовано положення Конституції України та Податкового кодексу України у зіставленні з міжнародними антидискримінаційними стандартами та біблійною герменевтикою.

Шляхом аналізу П'ятикнижжя (Вихід, Числа) детерміновано зміст категорії формальної рівності в оподаткуванні, де інститут фіксованого „викупу за душу” виступав інструментом подолання соціальної ієрархічності та підкреслював рівноцінність кожного суб'єкта в системі загальнодержавних зборів.

Водночас через аналіз новозавітних настанов Апостола Павла обґрунтовано концептуальний перехід до моделі дистрибутивної справедливості та принципу «рівномірності», що виступає прообразом сучасного оподаткування за платоспроможністю.

Наукова новизна роботи полягає в обґрунтуванні того, що податкова недискримінація постає не лише як техніко-юридичний інструмент регулювання ринку, а як метаюридична гарантія онтологічної рівноцінності кожної особи у її взаємовідносинах із суб'єктами владних повноважень. Доведено, що біблійний принцип «незважання на особу» є етичним запобіжником фіскальному свавіллю та вибірковому наданню преференцій. Зроблено висновок, що інтеграція духовних цінностей у правосвідомість платників податків та представників державних органів влади є необхідною умовою для забезпечення легітимності фіскального тиску та зміцнення довіри до інститутів публічної влади.

Ключові слова: податкова дискримінація, принцип рівності, фінансова справедливість, біблійна герменевтика, дистрибутивна справедливість, платоспроможність, християнська етика.

Mashchenko Olha,

*Doctor of Law, Professor, Master of Theology
First Vice-Rector for Scientific, Pedagogical and Scientific Work
of the Classical Private University
orcid.org/0000-0003-3897-6845
Pokataeva.Olga1978@gmail.com*

Semenyuk Ihor,

*Candidate of Philosophical Sciences, Doctor of Ministry
Associate Professor at the Department of Theology and Humanities
of the Classical Private University
Senior Pastor of the Central Christian Church "Hope of Generations"
orcid.org/0000-0001-5833-0588
igori.semenyuk@gmail.com*

TRANSFORMATION OF THE CONCEPT OF JOYALTY IN PODAKUVANNI: A PRIMARY ANALYSIS OF BIBLE TEXTS AND CUSTOM LEGISLATION OF UKRAINE

The article provides a comprehensive interdisciplinary study of the replacement and evolution of the principle of equality of all tax payers before the law, as well as the prevention of any manifestations of tax discrimination. The relevance of the work is due to the need to search for fundamental value guidelines for reforming the tax system of Ukraine in the minds of legal transformation. The authors drew parallels between current regulatory legal structures and axiological ambushes of Christian ethics, which made it possible to identify the genetically rooted ideas of justice and lack of progress in financial legal relations.

Within the framework of the investigation, the provisions of the Constitution of Ukraine and the Subsidiary Code of Ukraine, established with international anti-discrimination standards and biblical hermeneutics, were analyzed.

The analysis of the Pentateuch (Vykhid, Numbers) determined the replacement of the category of formal equality in the subject, where the institution of a fixed "victory for the soul" acted as an instrument of social Hierarchy and reinforcing the equality of the skin subject in the system of government collections.

Recently, through the analysis of the New Testament teachings of the Apostle Paul, a conceptual transition to a model of distributive justice and the principle of "equality" was established, which serves as a prototype of the daily payment for payment.

The scientific novelty of the work lies in the fact that non-discrimination stands not only as a technical and legal instrument for regulating the market, but as a meta-legal guarantee of the ontological equivalence of the skin individual. Their relationships with the subjects of their own are of utmost importance. It has been proven that the biblical principle of "unrespect for a person" is an ethical subordinate to the fiscal sway and the election of preferences. It has been established that the integration of spiritual values among the legal authorities of payers and representatives of state authorities has the necessary brainpower to ensure the legitimacy of the fiscal squeeze and value trust in the institutions of public power.

Key words: tax discrimination, principle of fairness, financial justice, biblical hermeneutics, distributive justice, payroll, Christian ethics.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації правової системи України особливої актуальності набуває пошук ефективних механізмів забезпечення соціальної справедливості, центральне місце серед яких посідає принцип рівності усіх платників податків перед законом та недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації. Попри наявність розвиненого антидискримінаційного законодавства та прямих конституційних

гарантій, правозастосовна практика у сфері оподаткування нерідко стикається із проблемою суб'єктивізму, прихованих форм нерівності та вибіркового фіскального тиску. Це зумовлює необхідність переосмислення фундаментальних засад недискримінації не лише як техніко-юридичних норм, а як глибоко етичних категорій.

Проблема полягає у тому, що суто позитивістське трактування податкових норм часто

не дозволяє повною мірою розкрити гуманістичний потенціал принципу рівності. Отже, виникає об'єктивна потреба у дослідженні генезису цього принципу, витoki якого сягають доктринальних положень християнської етики та біблійної герменевтики. Поєднання фінансово-правового аналізу із аксіологічними засадами Святого Письма дозволяє по-новому поглянути на еволюцію егалітарності податкового обов'язку: від механічного зрівнювання до моделі дистрибутивної справедливості.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю виявлення тяглості ідей справедливості та неупередженості у сфері оподаткування, що сприятиме зміцненню легітимності податкової системи та забезпеченню реальної, а не декларативної рівності суб'єктів господарювання і громадян перед законом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема дискримінації та реалізації принципу рівності у правовідносинах є предметом прискіпливої уваги представників різних галузей юридичної науки. Теоретичний фундамент розуміння дефініції «дискримінація» у сучасній доктрині ґрунтовно закладено у працях Н. М. Грень, яка акцентує увагу на довільності класифікації осіб як ключовій ознаці дискримінаційного поводження, що не корелює з особистими здібностями чи заслугами людини (Грень, 2021).

Галузевий аспект недискримінації, зокрема у сфері праці, досліджено М. О. Пижовою та Б. І. Чижем, які пропонують триелементну структуру кваліфікації дискримінаційного акту (факт, причина, наслідок) та наголошують на важливості виявлення причинно-наслідкового зв'язку між захищеною ознакою особи та обмеженням її прав (Пиждова, Чиж, 2024). Своєю чергою, О. В. Бичков'як розширює межі дослідження цього явища, вказуючи на небезпеку непрямой дискримінації, яка часто маскується під нейтральні закони та практику, диспропорційно впливаючи на окремі соціальні групи (Бичков'як, 2017).

Питання універсальності принципу рівності та його аксіологічного наповнення відображені у роботі Г. В. Янковської, де авторка розкриває багатоаспектність цього концепту – від рівності можливостей до обов'язку держави забезпечити мінімальний рівень соціальних благ (Янковська, 2013). Особливого значення для

нашого дослідження набуває науковий підхід О. В. Мащенко, О. О. Прасова та І. В. Семенюка, які здійснюють інтегративний аналіз юридичних та біблійно-етичних аспектів у сфері податкового законодавства. Автори доводять доцільність залучення християнської етики для інтерпретації фіскальних принципів, що створює методологічне підґрунтя для нашого аналізу податкової рівності крізь призму біблійної герменевтики (Мащенко, Прасов, Семенюк, 2025).

Незважаючи на значну кількість напрацювань, питання трансформації біблійних принципів неупередженості та справедливості безпосередньо у галузевий принцип недопущення податкової дискримінації в умовах сучасного законодавства України залишається недостатньо висвітленим, що обумовлює необхідність даного дослідження.

Мета статті полягає у комплексному теоретико-правовому та аксіологічному дослідженні принципу рівності усіх платників податків перед законом через призму біблійної герменевтики, а також у виявленні генетичного зв'язку між християнськими етичними імперативами та сучасними стандартами недопущення податкової дискримінації в законодавстві України.

Основні результати дослідження. Поняття «дискримінація», закріплено у ч. 1 ст. 1 Конвенції про дискримінації в галузі праці та занять № 111 Міжнародної організації праці, як: будь-яке розрізнення, недопущення або перевага, що робиться за ознакою раси, кольору шкіри, статі, релігії, політичних переконань, іноземного походження або соціального походження і призводить до знищення або порушення рівності можливостей чи поводження в галузі праці та занять (Конвенція, 1958).

У п. 5 ч. 1 ст. 1 ЗУ «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 06.09.2012 № 5207-VI поняття «дискримінація» визначено як ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі (Закон, 2012).

Закон поділяє дискримінацію на:

– пряму – ситуація, за якої з особою або групою осіб за їх певними ознаками поводяться менш прихильно, ніж з іншою особою або групою осіб в аналогічній ситуації, крім випадків, коли таке поводження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними (п. 6 ч. 1 ст. 1 Закону);

– непряму – ситуація, за якої внаслідок реалізації чи застосування формально нейтральних правових норм, критеріїв оцінки, правил, вимог чи практики для особи або групи осіб за їх певними ознаками виникають менш сприятливі умови або становище порівняно з іншими особами або групами осіб (п. 3 ч. 1 ст. 1 Закону).

Зазначені загальні засади антидискримінаційного законодавства знаходять своє пряме відображення та деталізацію у спеціальних нормах трудового права. Зокрема, вітчизняне законодавство імплементує ці принципи, значно розширюючи перелік захищених ознак та конкретизуючи заборони безпосередньо для трудових правовідносин. Таким чином, на рівні галузевого регулювання встановлюється такий стандарт:

Забороняється будь-яка дискримінація у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей, пряме або непряме обмеження прав працівників залежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного, соціального та іноземного походження, віку, стану здоров'я, інвалідності, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, підозри чи наявності захворювання на ВІЛ/СНІД, сімейного та майнового стану, сімейних обов'язків, місця проживання, членства у професійній спілці чи іншому громадському об'єднанні, участі у страйку, звернення до суду чи інших органів за захистом своїх прав (Кодекс законів про працю України, 1971, ст. 2-1).

На думку Н. М. Грень, «дискримінація» – це соціальна подія або ситуація, що характеризується наявністю відмінності, винятку, обмеження або переваги, заснованих на довільній класифікації окремих осіб, їх груп або категорій, з огляду на расу, колір шкіри, стать, мову, релігію, політичні чи інші переконання, національне чи соціальне походження, економічне становище, народження або обставини,

природні або соціальні характеристики, ніяк не пов'язані з особистими здібностями чи заслугами або з конкретною поведінкою людини (Грень, 2021, с. 49). Продовжуючи характеристику цього явища, авторка наголошує, що сутність дискримінації полягає у штучному створенні бар'єрів, які перешкоджають особистості реалізувати свій потенціал на рівних із іншими засадах. У такому контексті дискримінація виступає антиподом справедливості, оскільки замість об'єктивних критеріїв – таких як професійна компетентність, рівень освіти чи результативність праці – на перший план висуваються суб'єктивні ознаки, що не залежать від волі особи.

Тобто, на думку Н. М. Грень, наслідком такої «довільної класифікації» є не лише обмеження прав конкретної людини, а й деформація соціальних відносин у цілому, що призводить до маргіналізації окремих груп населення та зниження ефективності суспільного розвитку.

М. О. Пижова, Б. І. Чиж говорять, що коли йде мова про дискримінацію – то потрібно чітко розуміти про наявність:

– факту дискримінації, як будь-якого розрізнення, виокремлення, недопущення або переваги;

– причину, тобто чому цей факт стався (через що), може бути через раси, кольору шкіри, статі, релігії, політичних переконань, іноземного походження або соціального походження, упереджене ставлення тощо;

– наслідок, який призводить до знищення або порушення рівності можливостей чи поводження в галузі праці та занять (Пижова, Чиж, 2024, с. 42). Автори підкреслюють, що лише сукупність цих трьох складових дозволяє кваліфікувати певну дію або бездіяльність як дискримінаційну. Зокрема, наявність самого лише факту відмінності у поводженні ще не свідчить про порушення закону, якщо він не зумовлений дискримінаційною причиною (захищеною ознакою) або не має своїм наслідком реальне обмеження прав особи. Вони вказують на необхідність встановлення причинно-наслідкового зв'язку між ознакою особи (наприклад, віком чи статтю) та несприятливими наслідками, що настали для неї у сфері праці або певній діяльності. Більше того, науковці акцентують увагу на тому, що дискримінація часто має прихований характер, тому для її виявлення важливо

аналізувати не лише формальні накази роботодавця (представника влади), а й загальний контекст правозастосовної практики, що створює фактичну нерівність.

Щодо форм дискримінація, О. В. Бичков'як виділяє наступні: «Образ і напади; відмова в основних потребах, послугах та реалізації інших прав. Автор наголошує, що жертви дискримінації можуть опинитися в не вигідному становищі у галузі зайнятості або мати обмежений доступ до освіти, житла та необхідної медичної допомоги. Дискриміновані групи можуть бути позбавлені права на участь у суспільному житті, на свободу об'єднань, сповідувати свою релігію або зберігати свою культурну самобутність» (Бичков'як, 2017, с. 13).

О. В. Бичков'як наполягає, що найбільш розповсюдженою формою – є прихована (непряма) дискримінація, яка викликає особливу стурбованість: нейтральні закони і практика диспропорційно породжують упередження щодо непривілейованих секторів суспільства – як навмисно, так і через укорінене дискримінаційне ставлення у державних установах (Бичков'як, 2017, с. 13). Тобто автор зауважує, що небезпека непрямой дискримінації полягає в її «уданій законності», оскільки вона маскується під об'єктивні вимоги, які на перший погляд здаються однаковими для всіх. Проте при детальному аналізі з'ясовується, що такі вимоги (наприклад, надмірні критерії щодо фізичної підготовки, стажу чи володіння специфічними ресурсами) фактично відсікають певні групи осіб, створюючи для них непереборні перешкоди у доступі до праці або певного виду діяльності.

Важливо зауважити, що негативний вплив прихованої дискримінації не обмежується виключно сферою найманої праці; він створює суттєві перепони для реалізації права на професійний розвиток у будь-яких формах, зокрема через зайняття підприємницькою діяльністю. Нерівні умови доступу до ресурсів, вибіркоче застосування регуляторних процедур або адміністративні бар'єри, що маскуються під «загальні правила гри», фактично позбавляють певні групи осіб можливості вільно реалізувати свій господарський потенціал. Таким чином, боротьба з дискримінацією стає не просто питанням захисту працівника, а необхідною умовою забезпечення справжньої

економічної свободи. У цьому контексті правозахисна парадигма звертається до свого фундаменту – принципу рівності, який, на відміну від вужчого поняття недискримінації, має глибоке історичне коріння та охоплює всі сфери суспільного буття. Як зазначає Г. В. Яновська щодо цього.

На думку авторки, «принцип рівності» наразі трактують неоднаково: як рівність суспільного становища людей, їх рівного соціального значення у всіх сферах життя і діяльності; як рівність можливостей (відсутність у законах необгрунтованих пільг та привілей) та відсутність будь-яких форм дискримінацій, а також необхідність забезпечення державою мінімальних умов нормального життя кожного громадянина; як ідею, відповідно до якої рівне ставлення до всіх, хто належить до певної загально визнаної групи людей; як рівність усіх перед законом і судом, рівність прав і свобод людини і громадянина; як обов'язок держави забезпечити кожному мінімально однаковий рівень соціальних благ та рівну можливість досягнути певного рівня добробуту; як гарантування кожному члену суспільства, незважаючи на будь-які його індивідуальні ознаки, однакових можливостей для реалізації конституційних прав та свобод (Яновська, 2013, с. 26).

Концептуалізація зазначених підходів у межах теорії податкового права та правової догматики дозволяє розглядати рівність не лише як загальносоціальний ідеал, а як фундаментальну засаду правового регулювання публічно-сервісних відносин. У цьому контексті логічним вектором деталізації загальноправового принципу рівності на галузевому рівні є *«принцип рівності усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації»*. Ця дефініція експонує вимогу щодо забезпечення горизонтальної та вертикальної справедливості в оподаткуванні, де правова рівність трансформується у заборону встановлення податкових обов'язків залежно від суб'єктивних ознак платника податків, що не стосуються його економічної здатності. Таким чином, податкова недискримінація постає як спеціально-юридична гарантія реалізації конституційного принципу рівності, забезпечуючи стабільність правопорядку та легітимність примусового відчуження приватної власності на користь публічного інтересу.

Цей принцип означає забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу (Податковий кодекс України, 2010, пп. 4.1.2 п. 4.1 ст. 4). Він вказує на те, що жоден платник не повинен бути поставлений у гірше або краще становище внаслідок своєї національної, соціальної, професійної, політичної чи іншої приналежності. Не дозволяється встановлювати індивідуальні податкові пільги або обмеження, якщо вони не ґрунтуються на об'єктивних критеріях. Податкові норми не повинні непропорційно впливати на окремі групи платників податків.

Відповідно до цього принципу – усі фізичні та юридичні особи мають однакові права й обов'язки в податкових правовідносинах. Закони та інші нормативно-правові акти з питань оподаткування застосовуються однаково до всіх осіб, незалежно від: форми власності, громадянства, місця реєстрації, виду діяльності, політичної чи релігійної приналежності тощо.

«Принцип рівності усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації» закладений у Конституції України, зокрема у ст. 24, де вказано, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками (Конституція України, 1996).

Водночас повноцінна концептуалізація зазначеного принципу потребує виходу за межі суто позитивістського підходу та звернення до глибинних ціннісно-світоглядних джерел, що сформували сучасну західну правову традицію. З огляду на те, що фундаментальні ідеї справедливості, рівності та моральної відповідальності перед законом мають тяглість до християнської етики, вбачається науково доцільним дослідження принципу податкової рівності у біблійному контексті. Такий генетико-аксіологічний аналіз дозволить не лише виявити первісний зміст концепту рівності як рівноцінності кожної особи, а й глибше

зрозуміти етичне підґрунтя обов'язку щодо сплати податків, позбавленого вибірковості та свавілля. Це, своєю чергою, сприятиме формуванню більш цілісного уявлення про правову природу недискримінації як універсальної категорії, що поєднує в собі духовні настанови та сучасні юридичні імперативи.

Хоча у біблійних текстах відсутнє нормативне закріплення категорії «податкова дискримінація» у її сучасному термінологічному значенні, семантико-аксіологічний аналіз Святого Письма дає підстави для виокремлення фундаментальних засад, що корелюють із принципами недискримінації у фіскальній сфері. Зокрема, універсальні біблійні імперативи щодо справедливості, неупередженості та рівності кожної особи перед Божественним законом складають ту етико-філософську основу, на якій базується вимога рівного ставлення до суб'єктів у їхніх взаємовідносинах із органами публічної влади.

Так, у Числа 1:2–3; 26:2–3 закладено рівне обкладання «персональною податтю» в Старому Заповіті. У часи Ізраїлю податок-перепис сприймався як знак належності до громади та мав фіксовану ставку, і у цих місцях Писання вказано, що кожного чоловіка від 20 років і старше мусили переписувати і брати з нього по «сребряному шекелю» як податок на службу в таборі.

У цих місцях Писання закладено фундаментальні основи формально-юридичної рівності у сфері публічних зборів. Встановлення обов'язкового податку-перепису для кожного чоловіка, здатного до служби, виступало актом визнання повноправного статусу особи в межах теократичної громади. У цьому контексті «сребряний шекець» (або половина сикля, як уточнено у Книзі Вихід 30:11–16) виконував функцію універсального фіскального мірила, що нівелювало соціальну стратифікацію.

З погляду біблійної істини, такий підхід обґрунтовується двома ключовими аспектами:

– універсальність та загальність обов'язку, адже однаковий розмір внеску для багатого і бідного підкреслював, що перед Богом та Законом життя і право кожної людини є рівноцінними. Це є первісною формою недопущення податкової дискримінації, де майнове становище не могло бути підставою ні для надання привілеїв, ні для встановлення додаткових обтяжень;

– символізм приналежності. Оскільки цей збір був «викупом за душу», він стверджував ідею, що обов'язок щодо підтримки життєдіяльності спільноти (уособленої в «службі в таборі») є загальним та неподільним. Таким чином, фіскальна солідарність ставала механізмом забезпечення єдності народу, де правовий статус громадянина був первинним щодо його економічного успіху.

У Вихід 30:11–16 вказано: «І сказав Господь до Мойсея: коли будеш робити перелік синів Ізраїлевих при перегляді їх, то нехай кожен дасть викуп за душу свою Господеві при перерахуванні їх, і не буде між ними виразки згубної при їх перерахуванні; кожен, хто рахується, повинен давати половину сикля, сикля священного; у сиклі двадцять гер: півсикля приношення Господеві; кожен, хто рахується від двадцяти літ і вище, повинен давати приношення для Господа. А багатий не більший, і бідний не менше, ніж півсикля, дають на приношення Господеві для викупу душ ваших. І візьми срібло викупу від Ізраїлевих синів, і вживай його на служіння скинії заповіту. І буде це для Ізраїлевих синів на згадку перед Господнім лицем, щоб викупити ваші душі» (Біблія, синодальний переклад).

У контексті сучасної фіскальної догматики аналіз місця писання – Вихід 30:11–16 дає змогу констатувати наявність у ньому фундаментальних параметрів податкової справедливості, що ґрунтуються на принципі абсолютної формально-юридичної рівності. Встановлення імперативної вимоги, згідно з якою «багатий не більший, і бідний не менше» має давати на приношення, об'єктивує відмову від майнового цензу як критерію для диференціації публічного обов'язку та стверджує рівну гідність кожного суб'єкта перед законом, де економічна нерівність нівелюється перед обличчям загально-суспільної потреби. Характеристика зазначеного збору як «викупу за душу» трансформує податковий платіж із суто майнового стягнення в інструмент підтвердження правового статусу особи, де ідентичність суми внеску символізує онтологічну рівноцінність життя та свободи кожного громадянина, що, у свою чергу, обґрунтовує егалітарність внеску у забезпечення спільного блага. Водночас чітке цільове спрямування коштів на «служіння скинії заповіту» постає праобразом принципу цільового

використання публічних фінансів, де рівність у сплаті корелює з рівним доступом до результатів функціонування відповідної інституції, забезпечуючи еквівалентність у взаємовідносинах між особою та владою. Більше того, уніфікація податкового навантаження виступала превентивним механізмом запобігання соціальній стигматизації та внутрішнім конфліктам, адже вона унеможлилювала виникнення привілейованого становища на підставі більшого внеску або дискримінації бідних верств населення.

Апостол Павло у 2-му Посланні до Коринтян 8:12–15 говорить: «Бо якщо є старанність, то вона приймається, дивлячись по тому, хто що має, а не по тому, чого не має. Не потрібно, щоб іншим було полегшення, а вам тяжкість, але щоб була рівномірність. Нині ваш надлишок на заповнення їхньої нестачі; а після їх надлишок на поповнення вашого недоліку, щоб була рівномірність, як написано: Хто зібрав багато, не мав зайвого; і хто мало, не мав нестачі» (Біблія, синодальний переклад).

Варто зауважити, що на настановах Апостола Павла ґрунтується перехід від формальної до фактичної рівності, яка у сучасному праві трансформувалася у принцип платоспроможності. Використана Апостолом категорія «рівномірності» замість формально-механічного зрівнювання пропонує модель дистрибутивної справедливості, яка забезпечує збалансований розподіл прав та обов'язків, де податковий тягар має бути пропорційним економічним можливостям суб'єкта («дивлячись по тому, хто що має»). У контексті недопущення податкової дискримінації це положення обґрунтовує недопустимість ситуації, коли фіскальне навантаження стає для однієї категорії платників податків надмірним тягарем, тоді як інші отримують необґрунтовані преференції. Таким чином, біблійна концепція взаємного поповнення надлишку та нестачі закладає етичне підґрунтя для соціальної солідарності в оподаткуванні, де рівність перед законом реалізується через збалансований розподіл суспільних витрат. Це дозволяє розглядати відсутність дискримінації як стан динамічної рівноваги, за якого правова система враховує фактичне майнове становище особи задля недопущення її фіскального виснаження.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє констатувати, що сучасний принцип

рівності в оподаткуванні (недопущення податкової дискримінації) має глибоку аксіологічну тяглість, витоки якої сягають біблійної етики та фундаментальних імперативів справедливості й неупередженості. Аналіз Святого Письма демонструє закономірну еволюцію розуміння податкового обов'язку: від абсолютної формальної рівності, втіленої у фіксованій ставці Старого Заповіту, до складної моделі дистрибутивної справедливості та платоспроможності, закладеної у новозавітній концепції «рівномірності» Апостола Павла. У такому контексті податкова недискримінація

постає не просто як техніко-юридична норма, а як спеціально-юридична гарантія реалізації конституційного принципу рівності, що стверджує онтологічну рівноцінність кожної особи у її взаємовідносинах із державою. Доведено, що поєднання біблійної настанови щодо «незважання на особи» із сучасними нормами податкового права України створює надійне етико-правове підґрунтя для прозорого розподілу суспільних витрат, що є критично важливим для забезпечення легітимності податкової системи та утвердження справжньої економічної свободи в межах правової держави.

Список використаних джерел:

- Грень Н. М. (2021). Тлумачення терміна «дискримінація» в сучасній юридичній науці. *Журнал східноєвропейського права*. № 87. С. 46–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2021_87_9.
- Пижова М. О., Чиж Б. І. (2024). Мобінг та дискримінація як різновиди порушення трудових прав працівників: порівняльний аналіз. *Приватне та публічне право*. № 3. С. 40–45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpulaw_2024_3_10.
- Бичков'як О. В. (2017). Дискримінація в Україні: міфи та реальність. *Людинознавчі студії. Серія: Філософія*. Вип. 34. С. 9–21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lstudf_2017_34_3.
- Янковська Г. В. (2013). Принципи мовної рівності та недискримінації. *Право і суспільство*. № 5. С. 25–29.
- Машченко О. В., Прасов О. О., Семенюк І. В. (2025). Принцип невідворотності настання відповідальності за порушення податкового законодавства: інтегративний аналіз юридичних та біблійно-етичних аспектів. *Науково-виробничий журнал «Держава та регіони»*. Серія: Право. № 3(89). С. 138–145.
- Конвенція про дискримінацію в галузі праці та занять № 111 від 25.06.1958. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_161#Text.
- Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон від 06.09.2012 № 5207-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17/ed20140530/find?text=%E4%E8%F1%EA%F0%E8%EC%B3%ED%E0%F6%B3%FF+-#n9>.
- Кодекс законів про працю України : Закон від 10.12.1971 № 322-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
- Податковий кодекс України (зі змінами та доповненнями) : Закон від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
- Конституція України : Закон від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
- Біблія. Сінодальний переклад. URL: <https://allbible.info/bible/sinodal/ge/19/>.

References:

- Hren, N. M. (2021). Interpretation of the term “discrimination” in modern legal science. *Journal of Eastern European Law*, (87), 46–50. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2021_87_9 [in Ukrainian].
- Pyzhova, M. O., & Chyzh, B. I. (2024). Mobbing and discrimination as types of violation of labor rights of employees: a comparative analysis. *Private and Public Law*, (3), 40–45. http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpulaw_2024_3_10 [in Ukrainian].
- Bychkoviak, O. V. (2017). Discrimination in Ukraine: myths and reality. *Human Studies. Series: Philosophy*, (34), 9–21. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lstudf_2017_34_3 [in Ukrainian].
- Yankovska, H. V. (2013). Principles of linguistic equality and non-discrimination. *Law and Society*, (5), 25–29 [in Ukrainian].
- Mashchenko, O. V., Prasov, O. O., & Semeniuk, I. V. (2025). The principle of inevitability of liability for violation of tax legislation: an integrative analysis of legal and biblical-ethical aspects. *State and Regions. Series: Law*, 3(89), 138–145 [in Ukrainian].
- International Labour Organization (1958). Discrimination (Employment and Occupation) Convention (No. 111). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_161#Text.
- Verkhovna Rada of Ukraine (2012). On the Principles of Preventing and Combating Discrimination in Ukraine (Law No. 5207-VI). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17> [in Ukrainian].

Verkhovna Rada of Ukraine (1971). Labor Code of Ukraine (Law No. 322-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> [in Ukrainian].

Verkhovna Rada of Ukraine (2010). Tax Code of Ukraine (Law No. 2755-VI). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian].

Verkhovna Rada of Ukraine (1996). Constitution of Ukraine (Law No. 254к/96-VR). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> [in Ukrainian].

The Bible (Synodal Translation). <https://allbible.info/bible/sinodal/ge/19/>.

Дата першого надходження статті до видання: 25.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026